

Sommarfest på Solbringan

Det kommer att hända mycket under eftermiddagen och deltagarna får information. Foto: Jan Sjögren

Här pågår virkning. Foto: Jan Sjögren

Här är uppgiften att berätta något om sig själv. Foto: Jan Sjögren

Tärtorna, uppskurna i rejäla bitar, hade stor åtgång. Foto: Leila Raudsaar

Flera bilder finns på sidorna 6-7 och kort artikel på sidan 8.
Mer om projektet Tillsammans mot ensamhet på sidorna 4-5 och 9.

Vår ordförande vill muntra
upp oss. Läs på sidan 3.

Läs på sidorna 14-15 och 17-18
om fler sevärdheter i vår stad.

Har du varit i Karlsdal?
Läs på sidorna 12-13 och 24.

Allan Hede berättar
reseminnen på sidorna 20-21.

Almanackan

(Sparas till nästa nummer av Månadsnytt)

Manusstopp för nästa nummer av Månadsnytt fredagen den 11 september kl. 16.00.

Distribution fredagen den 25 september.

Måndag 31 augusti kl. 14.30

Sittgympa och tipspromenad utomhus på Bergmästaren. Se notis!

Tisdag 1 september kl. 14.30

Sittgympa och tipspromenad utomhus på Solbringen. Se notis!

Onsdag 2 september kl. 14.30

Sittgympa och tipspromenad utomhus på Nickkällan. Se notis!

Måndag 7 september kl. 14.00

Stickkafé. Träffen. Se notis!

Tisdag 15 september kl. 14.30

Vetgiriga Veteraner i Fjärilsparken.

Anmälan till exp. tel. 302 40 senast måndag 14 september kl. 11.30. Se notis!

Måndag 21 september kl. 14.00

Stickkafé. Träffen.

Torsdag 24 sept. kl 13.00

Lunch på Labbsand. Se notis!

Onsdag 30 september

Äldre- och anhörigdagen.

Se notis i september och annons i dagspressen.

Expeditionen

Expeditionen öppnar igen 13 augusti.

Vi har öppet måndagar och torsdagar, men bara kl. 10 -11.

Vi har också öppet de fredagar som Månadsnytt delas ut kl. 10 -12.

Stickkafé

Stickkaféet börjar bli en tradition. Måndag 7 september kl. 14 startar vi.

Lokalen är som vanligt klubblokalen Träffen på Hotellgatan 10.

Nya deltagare är välkomna!

Inger Blomqvist

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna

Hans Spåre, Gustavsgatan 30 B
Megumi Lundh, Husarvägen 25

Våra arrangemang
sker i samarbete med
Studieförbundet Vuxenskolan

Ansvarig utgivare:
Redaktionskommitté:

Annonser:
Kansli och expedition:

Föreningens ordförande:
Föreningens sekreterare:
Föreningens kassör:
Föreningens hemsida:
Föreningens Bankgiro:
Tryckning:

Siv Kanon, tel 070-748 07 73. E-post: siv-kanon@spray.se
Birgitta Hede, tel 072-735 36 02, Majken Lasson, Eva Sandström och Jan Sjögren.
E-post: m-nytt@spfkarskoga.se
Per Aspeli, tel 537 81. E-post: per.aspeli@hotmail.com
SPE, Solbringen 80, Loviselundsvägen 73, 691 83 Karlskoga. Tel 302 40.
E-post: spfkarskoga@telia.com Öppen måndag, tisdag och torsdag kl. 10-12.
Siv Kanon, tel 070-748 07 73. E-post: siv-kanon@spray.se
Gunnel Carlstedt, tel 542 20. E-post: busterbogl@hotmail.com
Leila Raudsaar, tel 181 01. E-post: leila@raudsaar.com
www.spfkarskoga.se E-post: christer@lasson.st
5715-5640
Karlskoga Grafiska, tel 300 53. E-post: grafiska@telia.com

Ordföranden har ordet

Nu är sommaren nästan slut och vi står snart inför hösten. Denna sommar har verkligen utmärkts av en frodighet jag aldrig tidigare upplevt. Blommande fält, dock inte alltid av den växtlighet som önskas. Nej mycket lupiner, maskrosor med flera växter vi kallar ogräs, men trots det har det lyst upp mycket vackert. Aldrig tidigare ha träden haft så många löv.

Jag har heller aldrig tidigare varit med om en pandemi. Nästan allt har handlat om pandemin. Vad man får och inte bör göra. Det har inneburit att nästan all föreningsaktivitet har avstannat. Först trodde vi nog att till sommaren är det mesta över och till hösten kan vi nog sätta igång som vanligt igen. Men nej, inte blev det så. Idag har vi ännu ingen aning om när pandemin kan vara över, samtidigt som vi får signaler från många att man har det tråkigt och långsamt, inte mycket händer o.s.v.

Vi har sökt och fått ekonomiskt bidrag från Socialstyrelsen för att bekämpa ensamhet. För dessa pengar har vi hittills erbjudit speciell sittgympa utomhus och dessutom en tipspromenad. Inbjudan har gällt äldre pensionärer som har känt sig ensamma. Dessa sysselsättningar kommer vi att fortsätta med hela september, kanske längre än så beroende på hur efterfrågan blir. Apropos efterfrågan så har vi fått frågan om vi inte kunde ordna en utomhusfest. Jovisst kan och ska vi göra det. Den första festen har vi, när ni får denna tidning i er hand, hållit den 17 augusti, läs artikel om festen på sidorna 6 - 8.

I dessa Covid-tider måste vi begränsa antalet deltagare till 40 personer + funktionärer. Först till kvarn som vanligt. Skulle det bli många fler anmälningar kanske vi kör fest en gång till. Som på sittgympan så är alla välkomna oavsett förenings-tillhörighet, som känner sig isolerade och ensamma på grund av Covid-19.

I skrivande stund görs försök att planera en utomhusaktivitet med musik. Gemensam lunch finns också med på agendan. Läs almanackan!

Ett besök där vi får information om växtlighet som lockar fjärilar kommer i september.

När det gäller äldres situation i kommunen har fyra ordförande från pensionärsföreningarna träffats tillsammans med KPR-representanter för att diskutera hur vi ska fortsätta dialogen med kommunens styrande politiker. Vi vet ju genom

nyhetsinformation på TV och i radio att många äldre, och då speciellt de på vårdhem, farit illa på flera sätt under pandemin. Det är mycket angeläget att lyfta dessa frågor för att om möjligt stå bättre rustade om det skulle uppstå en ny pandemi eller om den s.k. andra vågen skulle uppstå.

Förutom vanlig vård så är det viktigt att bekämpa undernäring, ensamhet, allt som påverkar hälsa och motståndskraft. Ett äldreboende som passar de som inte mår bra av att bo kvar hemma men är för friska för sjukhem, d.v.s. ett slags mellanboende behövs.

I vår kommun har ett sådant startat den 1 juni i år. SPF har här en viktig uppgift att följa upp. Nu är det tyvärr inte så att det finns ett antal lämpliga "mellanboenden" lediga. Det är först när det blir en lägenhet ledig som då i första hand skall erbjudas en pensionär som ställt sig i kö och då också blivit bedömd av en terapeut att behöva ett mellanboende.

KPR innebär att personer utsedda av pensionärsföreningarna träffar politiker för att diskutera äldre frågor i kommunen. Det ska kunna vara upp till sex träffar per år. I Karlskoga har det varit fyra träffar per år. Tyvärr har nu två träffar ställts in p.g.a. Corona och det känns oroande för oss i pensionärsföreningarna.

I riksdag, landsting och kommuner ska de valda representera befolkningsunderlaget. Men nu är pensionärerna representerade långt under detta. I riksdagen är det endast 6 procent som är 65 år och äldre. I kommunfullmäktige några fler men ändå inte tillräckligt. KPR har då varit ett sätt att ändå få fram äldre frågorna. Vi tror att det är svårt för de som inte är pensionärer att sätta sig in i de frågorna även om vi absolut inte misstror de yngre. De vill oss säkert bara väl men vet inte hur.

Vi hoppas nu att om vi rättar oss efter de åtgärder som föreslagits, ingen som känner sig krasslig deltar, vi sitter med två meters mellanrum och spritar våra händer, så vi ska få träffa våra politiker igen. Det är oerhört viktigt just nu att vi får diskutera våra frågor. Vi har fört en viss debatt i våra lokaltidningar för att våra medlemmar och andra äldre ska kunna få följa med och se hur diskussionerna går.

Vi hoppas att vi snart har ett effektivt vaccin, med få eller inga biverkningar så att vi kan träffas som vi brukar. Men jag är glad över de fina medarbetare vi har som trots pandemin försöker motverka ensamheten.

Siv Kanon

Bilder från sittgympa (Tillsammans mot ensamhet)

Det här kan väl inte vara så svårt att göra efter?

Om man inte orkar hänga med i tempot så har man i alla fall roligt!

Varför ska man skaffa hantlar när fyllda vattenflaskor går minst lika bra?

"Hantlarna" kommer till användning även här.

Rörelse är glädje brukar man säga i en TV-reklam. Och kom inte och påstå något annat!

(Se artikel på nästa sida!)

Tillsammans mot ensamhet

Den 4 augusti kom vi till Solbringens för att se de aktiviteter som sker varje tisdag i projektet Tillsammans mot ensamhet. (Samma aktivitet på Nickkällan på onsdagar). Läs om projektet i artikel här intill.

Denna soliga dag var det kombinerad utegymnastik och möjlighet till tipspromenad, där alla kan delta utan föranmälan. Deltagarna ombeds att om möjligt ta med en egen stol och en fikakorg. Utegymnastiken sker på innergården vid boendet, andra dagar sitter man där och fikar.

I dag var det runt 20 personer som var aktiva, några var med en kortare stund innan de försvann. Några satt på balkongerna och gympade. Andra stod i fönstren och tittade, några verkade utföra en del rörelser. De som var inomhus missade dock den musik man utförde dessa till.

De som befann sig på innergården var ett glatt gäng som trivdes bra och hade roligt där de satt på pallar, rollatorer eller i rullstol. De bad mig skriva

Britt Strinnholm kan nog få fart på vilken soffpotatis som helst.

att de är "Tuffa tanter som tränar tillsammans".

Alla verkade överens om att de var både roligt och nyttigt för hälsan att delta. De sa samma sak till den reporter från lokaltidningen som satt

Det är nästan bara kvinnor som kommer till sittgympan. Men gubbar behöver också röra på sig!

tillsammans med oss. Ledaren Britt Strinnholm berättade att det var damerna själva som begärt att få den gårdsfest som ska äga rum om ca 2 veckor. (Har redan varit när Månadsnytt kommer ut, se reportage på sidan 6-8.)

När vi lämnade Solbringens passade vi på att titta på några av de frågor som är uppsatta för den som vill genomföra en tipspromenad.

Text: Eva Sandström

Foto: Jan Sjögren

Information om projektet:

Tillsammans mot ensamhet

SPF Seniorerna i Karlskoga ansökte om 70 000 kronor från Socialstyrelsen i mars 2020 och fick beviljat 50 000 kronor. Meningen var att vi skulle göra något för alla ensamma människor, men så bröt coronapandemin ut och vi blev helt tagna på sängen.

Vad kunde vi göra då? Så småningom kom vi på att vi kunde göra några aktiviteter utomhus, så vi startade sittgympa under ledning av Britt Strinnholm och även tipsrundor på Solbringens och på Nickkällan för att ha något att börja med. Dessa aktiviteter kom igång den 7 juli på Solbringens utegård och den 8 juli på Nickkällan på gräsytan nedanför boulebanan. Se notis med dagar och tider på sidan 9.

Ett tjugotal deltagare kom på båda ställen, ganska få gick tipsrundan men de har blivit fler efter hand och det tycks vara uppskattat.

Vi ska försöka hålla igång sittgympan och tipsrundorna t.o.m. september månads utgång.

Ett stort tack till alla frivilliga som ställer upp på detta och de som skriver tipsfrågor och de som skriver ut och sätter upp dem varje vecka.

Gunnel Carlstedt

Sommarfest

i projekt: Tillsammans mot ensamhet

Siv Kanon hälsade alla välkomna. Foto: Jan Sjögren

Det blir ingen fest utan förberedelser. Blåsa ballonger i värmen är minsann slitsamt. Foto: Jan Sjögren

Liliana Cortes dansade mycket engagerat och alla ville se mer av henne. Foto: Leila Raudsaar

Man ska försöka hålla ballongen i luften så länge som möjligt. En flugsmälla duger bra som racket. Foto: Jan Sjögren

Att besvara ja-och nej-frågor kan bli alldeles galet roligt.
Foto: Leila Raudsaar

En fridfull pratstund. Foto: Jan Sjögren

Allsång: Att sjunga är både roligt och hälsosamt.
Foto: Leila Raudsaar

Här gäller det helt enkelt att lista ut vad bilderna föreställer. Inte alltid så lätt. Foto: Jan Sjögren

Här ska man klara att känna till filmstjärnor, artister från den gamla goda tiden. Foto: Leila Raudsaar

Här är uppgiften att kasta saker i en liten pool. Den blå bollen är på god väg att träffa rätt. Foto: Leila Raudsaar

Även den allra bästa fest måste få ett slut, men ett glatt sådant! Foto: Leila Raudsaar

Solig sommarfest

Den 17 augusti blev det en uppskattad fest på Solbringens innergård med 40 föränmälda gäster, maxantal på grund av rådande pandemi. Siv Kanon hälsade alla närvarande hjärtligt välkomna denna kanske "sommarens varmaste dag". Här gavs även en applåd till de personer som ordnat allt detta. Det fanns tält för att ge skugga och extra stolar utplacerade.

Det fanns 9 olika aktivitetsstationer att röra sig mellan. Alla fick ett startkort för att kunna se vad man gjort och hade kvar att göra, allt för att hålla pandemiavstånd. Tårtorna kom från Bagarns Brödbod och var helt suveräna.

Det var många glada miner och trevliga samtal när jag rörde mig inom festområdet. Barnen på förskolan kom med kommentarer och de boende svarade i positiva ordalag, ett möte över generationerna.

Det fanns ja- och nej-frågor där man skulle svara tvärsen, bilder från platser i vår stad, berätta något om sig själv, dricka kaffe, öva träffsäkerhet, slå ballong med flugsmälla m.m.

När de flesta aktiviteterna var genomförda kom

alla förväntansfulla gäster för att se Liliana Cortes dansa sig genom världen. De flesta medverkade i dansen efter sin egen förmåga oavsett om man kunde gå utan stöd eller satt i rullstol. Detta var ett mycket uppskattat inslag. Avslutningen skedde genom att det bjöds in till allsång.

Det bör tilläggas att SPF anordnade denna fest efter önskemål från äldre tillsammans med Kontaktservice för pengar som SPF sökt och blivit beviljade av Socialstyrelsen för att bekämpa ensamheten.

Se också bilder från festen på sidorna 6 och 7.

Eva Sandström

Äta bör man . . .

och gärna
tillsammans!

MEN inte för många

Två gånger har vi ätit SPF-lunch hos Anneli och Mikael Rådesjö ute i **Labbsand**. Då har vi varit många, 50 resp. 83 gäster! Så kan det inte bli nu som vi alla har lärt oss acceptera. Men vi har också lärt oss vad som gäller för att undvika smitta - att träffas i små grupper där alla är friska, hålla avstånd, tvätta händerna! Labbsand med sin rymliga matsal och stora runda bord är väl lämpat för en träff i coronatider.

Därför bjuder vi in till SPF-lunch därute **torsdagen 24 september kl 13!** Då är (högst) 25 personer välkomna att äta lunch tillsammans. Den serveras vid borden och består av liten förrätt, huvudrätt och kaffe med hembakad kaka. Måltidsdryck (lättöl, loka eller läsk) ingår.

Pris 150 kr. (Frågor om meny, önskemål om specialmat etc. till tel. 070-57 123 69).

Anmälan senast **måndagen 21 september** till expeditionen, e-post spfkarlskoga@telia.com eller tel. 302 40.

Meddela samtidigt om du vill åka med i en bil eller har plats för **en** passagerare i baksätet av din bil.

Ingalill Ericson och Ulla Forsling

Vi hjälper dig med det mesta inom familjerätt!

Framtidsfullmakt, Testamente,
Bouppteckning, Arvskifte, Gåvobrev,
Äktenskapsförord, Samboavtal m. m.

**Lokalt, personligt möte med
engagemang och kompetens!**

Med 18 års erfarenhet av familjerätt
i Karlskoga och Degerfors med omnejd.

Kungsvägen 33, Karlskoga, Tel. 0586-506 97
www.nordinsjuristbyra.se

Vid konsultationer, ej bouppteckning och
arvskifte, överstigande en timme ges rabatt
om 800 kr, uppge SPF vid bokning.
Bouppteckning från 7 500 kr.

Måndagar, tisdagar och onsdagar:

Sittgympa och tipspromenader

SPF Seniorerna Karlskoga har fått ett statsbidrag för 2020 att användas för insatser som bidrar till att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre.

I juli startades utomhus både på Solbringen och Nickkällan aktiviteter som man hoppas ska vara till glädje och nytta. Nu har man också kommit igång på Bergmästaren.

Måndag Bergmästaren

Tisdag Solbringen

Onsdag Nickkällan

Tid: 14.30 – 15.30

Man kan också gå en liten tipspromenad. Varje vecka sätts nya frågor upp och frågorna finns tillgängliga hela veckan.

Kom ihåg: Varje steg räknas och att träna hjärnan är också viktigt!

Dessa aktiviteter beräknas fortsätta hela september.

Alla som vill delta är välkomna!

Här hämtar deltagarna sina "hantlar" och kan samtidigt få en pratstund. (Flaskorna tvättas noga mellan varje gång så de är säkra att använda.) Foto: Jan Sjögren

SPF:s styrelse har inte sommarledigt.

Styrelsen har haft flera extra möten för att planera projektet Tillsammans mot ensamhet. Här är man hemma hos Gunn Andersson som tog bilden.

Aktivitet i projektet

Tillsammans mot ensamhet:

Är du mycket ensam? Kom och ät med oss!

Ett sätt att göra något åt ofrivillig ensamhet är att gå ut och äta tillsammans. Vi startar därför en försöksverksamhet som innebär att vi samlar mindre grupper och går ut och äter en pensionärlunch tillsammans på någon av lunchrestaurangerna i Karlskoga. Det statliga bidraget gör att vi kan bjuda på maten och behöver du ta färdtjänst till restaurangen får du ersättning för den (vi måste då få ditt kvitto).

Du får själv ta dig till restaurangen. Vi har en värd på plats som tar emot. Vi sitter på reserverade platser och vi hjälper dig vid behov med serveringen. Coronaavstånd är viktigt!

Om du är intresserad så är du välkommen att anmäla ditt intresse till Kontaktservice tel. 0586-617 44.

Vi kommer sedan att kontakta dig för att ange tid och plats men vi reserverar oss för att inte kunna ta emot hur många som helst.

Vi vill nå så många som möjligt av de som är riktig ensamma. Känner du någon sådan så hjälp hen med att anmäla sig. Tack för din hjälp!

*Projekt Tillsammans mot ensamhet
genom Jan-Olof Forsling*

En förunderlig värld

Jag har haft en otrolig tur i livet. Mitt föräldrahem ligger i norra Småland, fyra km söder om Tranås, högt uppe på ett berg med en vidunderlig utsikt över Säbysjön med Säby kyrka på andra stranden och vackra höjder med gårdar och åkrar som sträcker sig miltals bort mot Gränna och Eksjö. Jag kommer alltid att längta till vårt köksfönster där jag kunde följa naturens växlingar och känna en stor frihet, ja nästan som om jag ägde allt vackert jag såg. Landskapet är otroligt stenigt och på vår gård finns fyra mindre berg och otaliga stenrösen runt varje åker. Kohagen var en oändligt stor stenig brant backe som slutade vid sjöstranden.

Min pappa var alltså bonde. Även han hade vuxit upp på gården och älskade den. Innan han dog pekade han ut en speciell sten som han alltid hade förundrats över sedan han själv var barn. Han hade med sina syskon och kusiner hoppat från sten till sten och lekt kull, alltså en form av skeppsbrott. Denna lek hade ägt rum mellan jordkällaren, vedboden, grinden och den jättestora ihåliga asken, en helt perfekt lekplats.

Den sten som väckt hans nyfikenhet ville han ha som gravsten och det har han fått. Den är som min pappa, intressant, något som väcker vetgirighet. Han var en hembygdsälskare men också människokännare, saknad och ihågkommen av många för att han gjorde vår jord till en intressant plats.

Gravstenen har en märklig bergartsupbyggnad. Enligt Allan Hede som har försökt utvärdera bergarterna från bilder är den mörka sannolikt gabbro och den ljusa är diorit.

Jag har fyra världsbilder, alltså skapelseberättelser, som jag fått under min livstid. Den första fick jag och min syster i ladugården när pappa mjölkade korna.

Då hade han tid att berätta och sjunga och svara på frågor. Han berättade om jätten Ymer som var så enormt stor, så när han dödades blev hans blod till vatten i hav och sjöar, hans ben blev till alla berg, hans kött blev jord, hans huvud blev himlavalvet, ögonen stjärnor osv. (enligt Snorres Sturlasons Eddan.)

Vi ville veta hur långt hans näsa räckte, kanske ända till Gränna? och vad blev det av tänderna och naglarna m.m. Allt hade pappa svar på.

Senare kom söndagsskolan, där farfar och faster Eva var lärare. Då fick vi den bibliska synen på hur jorden och allt levande kommit till. Några protester hade vi aldrig. Det var inte så viktigt. Det var ju så länge sedan. Därefter kom skolans böcker med utvecklingsläran och istider och i gymnasiet var det dags att rabbla alla dessa Trias, Jura, Krita osv, hur många millioner år sedan och vad som hände under varje tidsperiod. Big Bang talades det också om, urdjur, trilobiter, kvastfeningar, dinosaurier och istider. Allt lärdes in för att få ett bra betyg. Intresset var ringa men betyget blev bra. En del kunskaper sitter kvar än men i inte i ordning och årtalen är helt utsuddade förutom att sista istiden försvann för 10.000 år sedan.

I alla år har jag älskat naturen, njutit av att vandra och upptäcka, plocka bär och svamp men allra helst vill jag sitta någonstans och se ut över världen. Den är så otroligt vacker och det mesta fungerar så snillrikt och bra tillsammans. Jag behöver inte veta allt men älskar att förstå och få aha-upplevelser.

Som barn besökte vi ofta Trollstenen. Mamma hade kaffekorg och vi fick springa runt och leka i den oländiga terrängen. Pappa hade berättat om rövare som överföll och rånade de som red mellan Sommen och Tranås. Ingen kunde förfölja dem här bland klippor och grottor. Inte ens 1500-talets danska hären klarade sig undan helskinnad. Att ett starkt troll hade lagt dit den översta stenen hördes

Alla systrarna vid trollstenen. Artikelförfattaren står längst till höger i bild.

ju på namnet och kanske hade trollungarna hållit i de tre små stenarna när den översta bautastenen lades på.

Som vuxen tycker jag att det är mycket märkligt hur inlandsisen lyckats få till ett så "lyckat släpp" att tre mindre stenar hamnat i var sitt hörn på ett jätteblock samtidigt som en jättestor sten släpptes ner rakt över dem och blev liggande kvar. Naturens under kan ingen människa göra om. Trollens makt och styrka tvivlar jag numera på men känslan av att en "högre" makt varit närvarande finns kvar.

Den känslan fanns även när vi som barn besökte Skuruhatt och Skurugata. Hur kan ett berg bara spricka och bilda denna mörka kusliga gata genom bergen? Det kunde ju hända igen just när jag var där. Tänk om det small så det hördes i hela Småland? Jag fick rysningar av köld och skräck skyndade mig igenom. Jag har som vuxen gått

Skurugata är en 800 m lång och upp till 35 m djup klyfta som sannolikt bildats genom förkastning.

genom Skurugata, imponerad och intresserad av en förklaring till att berget delat sig.

Jag längtar alltid till Grännaberget. Där skulle jag kunna sitta timvis i en vindtät koja varje dag från tidig vår till sena hösten. Vilken fantastisk utsikt! Ingen skog utan Vättern med Visingsö och Västergötland och Jönköpings sandbankar i bakgrunden. Så vackert, ibland fantastiska färger i solsken, ibland grått argt och upproriskt.

Utsikt från Grännaberget mot Jönköping.

Så känns även humöret men har man varit ute och ansträngt sig och "mättat" ögat och känt av vädret, så brukar ett avslappnande välbehag infinna sig.

Människans överlevnad är intressant och hur hon lärt sig utnyttja det som vårt jordklot har att erbjuda. En smälanning blir varken rik eller mätt på att bryta sten, bara "leabröten" och trött. Däremot blir det möjligt att odla jorden och inte svälta ihjäl. Så lever de flesta på vår jord i en slags symbios med jordklotets innehåll och jordskorpan med växter, djur, naturkatastrofer och skiftande väder. Nästan allt kan numera förklaras vetenskapligt och min nyfikenhet och intresse för denna förunderliga värld är mycket stor. Många pusselbitar faller då och då på plats och låter mig knyta ihop gammal och ny kunskap till ett AHA, vad intressant!

Gammal folktro och skrönor har lärt mig att man ska vara snäll mot allt och alla. Med en hustomte och en vakande ängel känns livet tryggare. Att se, förstå och njuta av naturen gör själen gott och får jag sitta på ett berg och "äga världen", då är lyckan fullständig.

En önskedröm skulle vara att ha en koja i en talltopp på Tossebergsklätten. Det vore livskvalitet på toppnivå!

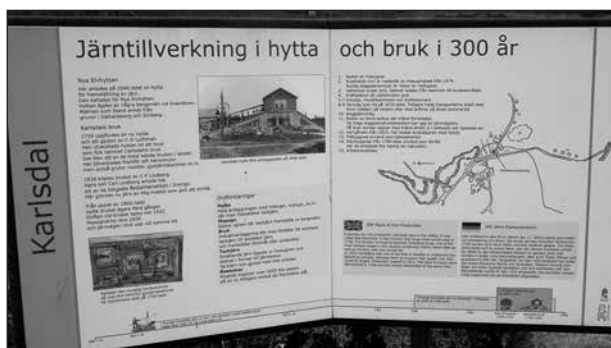
Britt Strinnholm

Karlsdals hyttruin

Gamla minnen från Karlsdal

Coronatider. Allt inställt, vi ska isolera oss för att inte bli smittade. Då kan man ge sig ut på en utflykt och nu valde vi en plats klassad som fornminne. Mina första minnen från platsen är från början av detta sekel, där jag första gången åt grillat vildsvinskött. Jag var där med familjen och många andra för att se Ronja Rövardotter. Vi satt på träläktare speciellt byggd för detta tillfälle. En spelplats fanns i skogen. Vi hade tur med vädret både då och nu.

Historiskt industriminne

Det finns mycket intressant information om verksamheten i Karlsdal.

Karlsdal har anor från 1640-talet då järndriften startade och den pågick till 1930-talet. Av hyttan finns numer bara ruiner kvar. Många av arbetarbostäderna finns dock kvar. Karlsdal har eget byalag med fast boende och sommarstugeägare.

1600- och 1700-talet var den tid då Bergslagens vildmark, med småskaliga masugnar och gruvor, förvandlades till en bubblande gryta av hyttor och bruk. Ett krigs- och konflikthärjat Europa ropade efter stora mängder järn. Människor kom inflyttande för att hjälpa till med att utvinna detta.

År 1640 fick den första hyttan sina privilegier under namnet Nya Älvhyttan. Den drevs av bergsmän och malmen hämtades bl.a. från Dalkarlsberg och egna gruvor i Striberg. Under 1670-talet köptes delar av hyttan upp av det närliggande Kortfors bruk, ett namn som fanns kvar till 1730-talet då namnbyte skedde till Karlsdal, efter ägaren Karl Daniel Luthmans svärfar, den tidigare brukspatronen på Kortfors bruk, Karl Dahlström.

Hyttan revs och en ny, modernare anläggning byggdes. En järnväg byggdes för att underlätta transporten av den tunga järnmalmen kring

1870-talet. Efter flera ägarbyten blev Karlsdals bruk bolagsägt år 1824. Under bolagstiden moderniserades bruket ännu en gång och fick flera nya verkstäder, nya arbetare och därmed flera bostäder.

Utom de vanliga arbetarbostäderna fanns ett flertal torp på brukets ägor, där kolare, skogsarbetare och de som körde malmfororna (slädarna) bodde. Här byggdes ett kapell för arbetarna år 1842 och en skola år 1870. Båda dessa byggnader finns kvar än idag.

Den enorma slagghögen är ett bestående minne från verksamheten i Karlsdal.

Tillverkningen vid hyttan bestod i första hand av kanonkolor och även grytor, mortlar med mera. Bruket blev Kunglig hovleverantör på 1740-talet. Då tillverkades och levererades gjutjärnskamerer till Stockholms slott.

Åren 1860 - 61 byggdes ett av de tidigaste svenska Bessemerverken i Sverige. (Bessemermetoden är en engelsk metod för att tillverka smidbart järn från gjutjärn.) Driften vid bruket lades ner 1932. Masugnarna revs 1936 och då revs även järnvägen upp. Kvar från brukstiden finns idag dammen, en f.d. smedja, en byggnad för gjutmodeller (modellkammare) och en hyttkammare.

Kapellet

Till den gamla bruksmiljön i Karlsdal hör ett vackert litet kapell från 1840-talet. Kopplingen till bruksmiljön märks i de spröjsade fönstren med spröjs av gjutjärn. Redan år 1736 önskade bruksägaren Carl Daniel Luthman bygga ett kapell för arbetarna vid bruket. Tillstånd för detta beviljades men byggstarten dröjde.

Kapellet skulle ligga där marken sluttar ner mot Svartälvens dalgång, och platsen gavs namnet

Carl(s)åsa. Bruksägaren inredde en kyrksal i sin egen bostad på herrgården. Han lät förse herrgården med ett klocktorn på taket. Den tilltänkta kapellplatsen användes som kyrkogård från 1788.

Så här ser Karlsdals kapell ut i dag.

Drygt 100 år efter Luthmans skrivelse till Kungen blåstes nytt liv i drömmen om ett eget kapell i Karlsdal. Runt 1840 gav den dåvarande brukspatronen Carl Lindberg i uppdrag åt den kände arkitekten Fredrik Wilhelm Scholander att rita det efterlängttade kapellet. Två år senare byggdes kapellet efter Scholanders ritningar, ett tidigt exempel på nygotik. Kapellet består av en rektangulär byggnadskropp med en mindre sakristia i öster. Fasaden är putsad och har ett sadeltak täckt med svartmålad, falsad plåt.

I kapellet har det flera gånger ordnats med musikunderhållning. Entrén flankeras av två gjutna järnkolonner. Inom området finns en sidobyggnad där en handikapptolett alltid är öppen. Det finns också en matsal där medhavd matsäck kan intas. Tyvärr vet vi inte vilka tider denna är öppen.

Hur hittar man hit?

Karlsdal ligger norr om Karlskoga, vid Svartälvens utlopp i sjön Malmlången. Från Karlskoga kör man väg 243 i ca 1 mil och svänger sedan vänster vid avtagsväg skyltad Karlsdal. Efter drygt 3 km, sväng höger och kör i drygt 3,5 km till avtagsväg åt höger som leder fram till hyttruinen. För att komma till kapellet: sväng höger efter 300 m och sedan vänster efter ytterligare 200 m. Till hyttruinen fortsätter man istället rakt fram efter högersvängen.

Text: Eva Sandström

Foto: Jan Sjögren

På sidan 24 finns färgbilder från Karlsdal.

Oseriösa hantverkare

Vi hade bestämt oss för att renovera huset och tog kontakt med en lokal firma för målning och byte av skadad panel. Ett par dagar senare kom några irländska plattläggare och ville renovera vår uppfart, vilket vi tackade nej till. Senare fick vi höra att de gjort undermåliga jobb i vårt område.

Under pågående målning fick vi även besök av några icke svenskfödda personer. De erbjöd oss husmålning till billig peng då vårt hus ”inte var ordentligt målat”.

Grannarna skrattade när de fick höra talas om detta. Nu är det väl bara att vänta på erbjudanden för taket. Även inom detta område har vi hört talas om oseriösa hantverkare.

Mitt råd är att själv söka kontakt med den firma som ska göra jobbet. Ta alltid referenser, betala mot faktura först när jobbet är klart. Man får räkna med att det blir dyrare med lokala hantverkare men är man inte nöjd går det att reklamera arbetet. Vi är väldigt nöjda med det arbete som gjorts hos oss.

Eva Sandström

Gråbo och Bofors station

En sommarsöndag passade vi på att besöka Korpkullen där bl.a. Gråbo, byggt omkring 1870, finns. Det är granne med huset Korpkullen och där kan man besöka en gammal skolsal och tre arbetarbostäder från olika tidsepoker: 1885, 1918 och 1942.

Själva byggnaden uppfördes 1870 och har inhyst upp till 9 olika familjer samtidigt, d.v.s. omkring 50 - 60 personer.

Namnet Gråbo kan bero på att det förr fanns gott om gråsuggor där. Alldeles intill Gråbo låg smedjan, där många lancashiresmeder, på svenska "smältsmeder" arbetade. Endast grunden till smedjan finns kvar idag. Denna sommar har där varit öppet fem dagar i veckan med guidning. Vad som gäller från hösten har vi ännu inga uppgifter om, då det hör till Örebro läns museum. Men även kommunen har ansvar. Under våren var det endast grupper som förbeställde som togs emot, t.ex. skolklasser.

Stationshuset.

I anslutning till museet ligger Bofors station. I den gamla väntsalen håller Nora-Karlskoga-Järnvägsklubb, NKJK, till. Det är en ideell förening som arbetar för att levandegöra järnvägshistoria och bevara miljön runt Bofors station.

Vattentorn för ångloken vid Bofors station.

Under sommaren har man haft guider även här under 6 timmar varje söndag. De har mest varit utomhus men har följt med in för att visa bl.a. en fungerande modelljärnväg, svara på frågor och berätta historien bakom järnvägen, byggnader och personer. Därinne finns en kvinnlig stins, detta trots att de flesta med den befattningen var män (99 %). Det finns person- och bagagevåg och mycket annat.

Stinsen var nog oftast manlig men bilden visar hur denna respektingivande person såg ut.

Många tidstypiska detaljer finns kvar, som personvåg, telefon och diverse verktyg.

Vem minns inte gamla tiders biljettlucka?

Vi fick mycket intressant information och fick många minnen väckta från när vi själva reste mycket med tåg. Jag fick lära mig en del nya ord flakvagn/flatvagn är t.ex. en öppen vagn, olika tågtyper och en del om olika slags spår. Vi pratade en del om att det under en period gått tåg /rälsbuss från Nora i olika sträckningar ända till Degerfors. Bl.a. fanns en hållplats i Botorp vid Fisksjön.

Det finns från flera håll önskemål om att denna trafik ska återupptas. Det är inget man kan lova för tillfället men drömmen hålls vid liv. Inom området huserar ett flertal konstnärer, det har anordnats olika marknader och kulturkalas, bl.a. vid röda ladan och över hela området. Teater Nolby brukar komma och visa upp sig. Det har även flera gånger bjudits på musik. Dansbanan har utnyttjats vid flera evenemang och olika uppvisningar.

Det är planerat att en kulturhistorisk park ska anläggas inom området. När detta beräknas vara klart vet vi inte.

De gamla vagnarna har tyvärr inte fått vara ifred för klottrare.

På järnvägen ser man ett flertal tågagnar i olika motiv och man ser sådana vid besök på veterinärkliniken som är granne med stationsområdet. På järnvägen har förekommit godstrafik sedan 1872, trots att den officiellt inte öppnade förrän 1874 då persontrafiken startades. År 1895 blev stationen upprustad då Oscar II besökte Alfred Nobel.

Den här byggnaden ligger intill stationshuset. Kanske stinsens bostad?

Järnvägen lades sedan ner 1966 men det går fortfarande en del godstrafik förbi området. Tågen gick från starten till Strömtorp som då var en del av Karlskoga. Ändhållplatsen bar namnet Karlskoga fram till 1940-talet då landskommunen ombildades till Karlskoga stad. Degerfors landskommun ombildades till köping 1943. Bostadsområdet Rosendal som finns precis utanför området byggdes på 1940-talet och var även det tänkt som arbetarbostäder från början.

Text: Eva Sandström

Foto: Jan Sjögren

*Vi finns när du
behöver oss*

Du får hjälp med allt som rör en stilfull och värdig begravning.

Vi hjälper dig fylla i Vita Arkivet, välja gravsten och teckna begravningsförsäkring.

Hembesök • Jour dygnet runt

Värmlandsvägen 2, Karlskoga

Tel. 0586-534 10

Varmt välkommen!

FONUS

fonus.se

Ulf Grell

2 april 1940 – 29 april 2020

Det var ett tungt besked som distriktsstyrelsen fick den 29 april att vår före distriktsordförande Ulf Grell avlidit på eftermiddagen. Även om vi var medvetna om hans sjukdomstillstånd så var det svårt att ta till sig. Han fattas oss. Ulfs engagemang för SPF:s medlemmar och för alla andra seniorer i länet var stort.

Inför valet 2014 startade Ulf en kampanj för att lyfta SPF:s frågor i valet; valfrihet, trygghet, rättvisa och inflytande. SPF arrangerade möten i alla kommuner där politikerna fick svara på allmänhetens frågor och redovisa sin syn kring hur olika äldre frågor skulle kunna lösas.

Tillsammans med Universitetet och föreningarna var Ulf initiativtagare och den som drev arbetet med det stora Matprojektet. Målet var att få kommunerna att servera länets seniorer bättre, godare och mer näringsriktig mat. Och det blev en ändring till det bättre för många. Projektet väckte uppmärksamhet även utanför länet.

Ulf kämpade också för att få kommunerna att slopa ordet brukare och i stället kalla oss seniorer för det vi är; kunder. Tyvärr lyckades han inte helt.

Äldreomsorgsplaneringen blev Ulfs nästa stora projekt. Visste kommunerna hur många 80+ det skulle finnas om tio år? Fanns det pengar för att ta hand om dem som skulle behöva kommunens omsorg? Det bekymrade Ulf att kommunerna inte hade bättre beredskap. Ulf samlade in fakta och besökte samtliga kommuner för att diskutera bristen på planer för äldreomsorgen. Det blev en väckarklocka för många.

Att starta Vårdcentralprojektet blev Ulfs sista stora projekt. Han lämnade dock över ansvaret för projektet i samband med att han lämnade Regionala pensionärsrådet.

Inom SPF betydde Ulf mycket inte bara som ordförande i distriktsstyrelsen utan också som ledamot i förbundsstyrelsen, en post som han innehade fram till sin död. Vi är många som saknar denne engagerade SPF-are. Våra tankar går till Ulfs familj som betydde så mycket för honom och hoppas att SPF kan vara ett stöd i den här svåra situationen.

Gunilla Werneström

*Distriktsordförande SPF Seniorerna
Örebrodistriktet*

Ulf Grell, en minnesvärd eldsjäl inom SPF

När beskedet om Ulf Grells bortgång kom kände jag mig riktigt ledsen. Han betydde mycket för SPF och därför tycker jag det känns bra att publicera texten.

Vi som var med på distriktsstämman förra året minns gärna Ulf Grell så här. De två underhållande damerna lockade upp honom på scenen och han deltog med liv och lust i Lasse Berghagens "En kväll i juni". Han tog av sig sin kavaj och spottade ut sitt låtsade snus. Dansa kunde han minsann också.

Birgitta Hede

Foto: Leila Raudsaar

**Länsförsäkringar
Fastighetsförmedling**

**"Gör som de flesta:
anlita Karlskogas
största mäklare!"**

0586-74 00 00

Karlskoga, Centralplan 3
karlskoga@lansfast.se

lansfast.se/Karlskoga

I coronans spår @

Dags att åter höja ett varningens finger. Tänk efter före när ni läser era mejl!

Om någon ber dig att lämna ut din kod så vet du säkert att det inte är från banken.

Den senaste tiden har det ramlat in hur många PM som helst i min mejlkorg om mitt inaktiva bitcoinkonto. (Har aldrig haft något). Summan jag har på detta kommer att försvinna om jag inte inom 3 månader gör anspråk på pengarna. Jag har inget sådant konto så varför vill man ha mina bankuppgifter?

Det är förstås bekvämare att sitta vid datorn och skaffa pengar än att gå ut på stan och slå ner folk.

Jag har även fått ett antal PM om arv efter någon som avled för 13 år sedan. De flesta kommer från Dubai, Saudiarabien, USA. I en del försöker man övertyga mig om att mitt efternamn som gift bevisar att jag är t.ex. kusin till den avlidne. Även här vill man ha mina bankuppgifter. Tror inte att en bankdirektör kan dela ut arv på så lösa boliner.

Eva Sandström

Ekmandalen

Ekmandalen är en av Karlskogas 5 parker och den finns mitt i centrum. Från början var det en bäckravin som gjordes om till en stadspark på 1940-talet av stadsträdgårdsmästare Carl Fredby. Detta skedde i samband med att ett hyreshusområde byggdes intill parken.

Namnet kommer från garvaren Gustav Ekman, som flyttade sin verksamhet till bäcken redan år 1869. I en av sluttningarna står statyn "Nya vingar" av David Wretling, en svensk skulptör från Umeå som studerat för Carl Milles (se bild nästa sida).

I parkens södra ände, vid Katrinedalsgatan, står den K-märkta kiosken från 1946 ritad av Åke Porne, samme arkitekt som bl.a. ligger bakom krematoriet på östra kyrkogården. Han har också ritat många andra kyrkobyggnader och kyrkogårdar men även villor i Stockholm. Han ansvarade även för ombyggnaden av ett vårdshus i mina gamla hemtrakter, samt restaurering av Uppsala domkyrka m.fl. kyrkor.

Kiosken är utformad som ett litet sexsidigt 'koppartält', med blå-gulrandig plåtbeklädnad. Från att från början ha varit en sommarservering har verksamheten där växlat. Det har varit bloms-teraffär, frisersalong och enligt uppgift har även turistbyrån haft viss verksamhet i "tältet".

Sommartid hölls förr regelbundet olika musikaliska evenemang på utomhusscenen. Nu hålls alltid Karlskogafesten med olika kända artister och matserveringar i parken. Den blev senast upprustad under 1980-talet och bäcken fick då en ny fåra. En ny upprustning är på gång då man förra året tog beslut om en förstudie för en utvecklingsplan av parken.

I parken dominerar perenna växter men det finns även sommarblommor i den plantering som ligger närmast Katrinedalsgatan. Olika träd kantar parken som under 1950-talet fungerade som en samlingsplats med den lilla dammen där många barn brukade bada sommartid. Kanske var det den vattensprutande fontänen som lockade. Vad som kommer att ske i framtiden i parken ska det bli spännande att följa.

Text: Eva Sandström

Foto: Jan Sjögren

Några bilder från Ekmandalen hittar du på nästa sida.

Bilder från Ekmansdalen

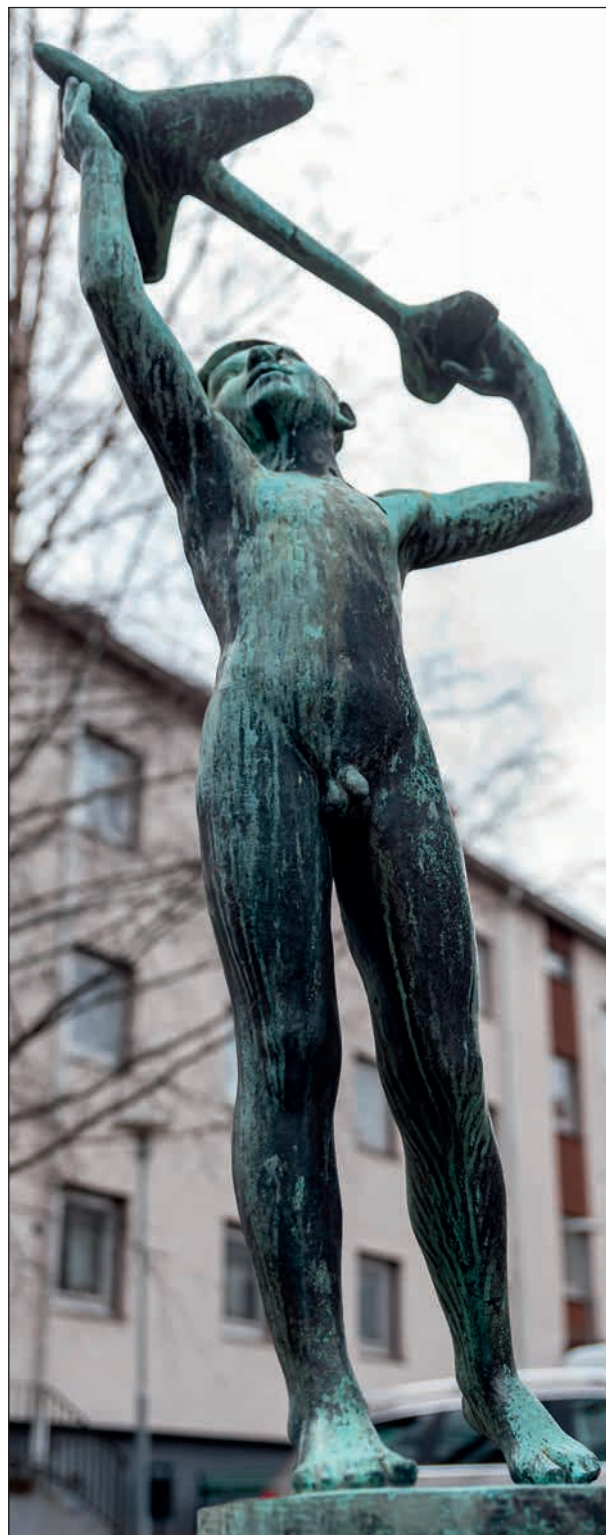
Kiosken liknar ingen annan byggnad.

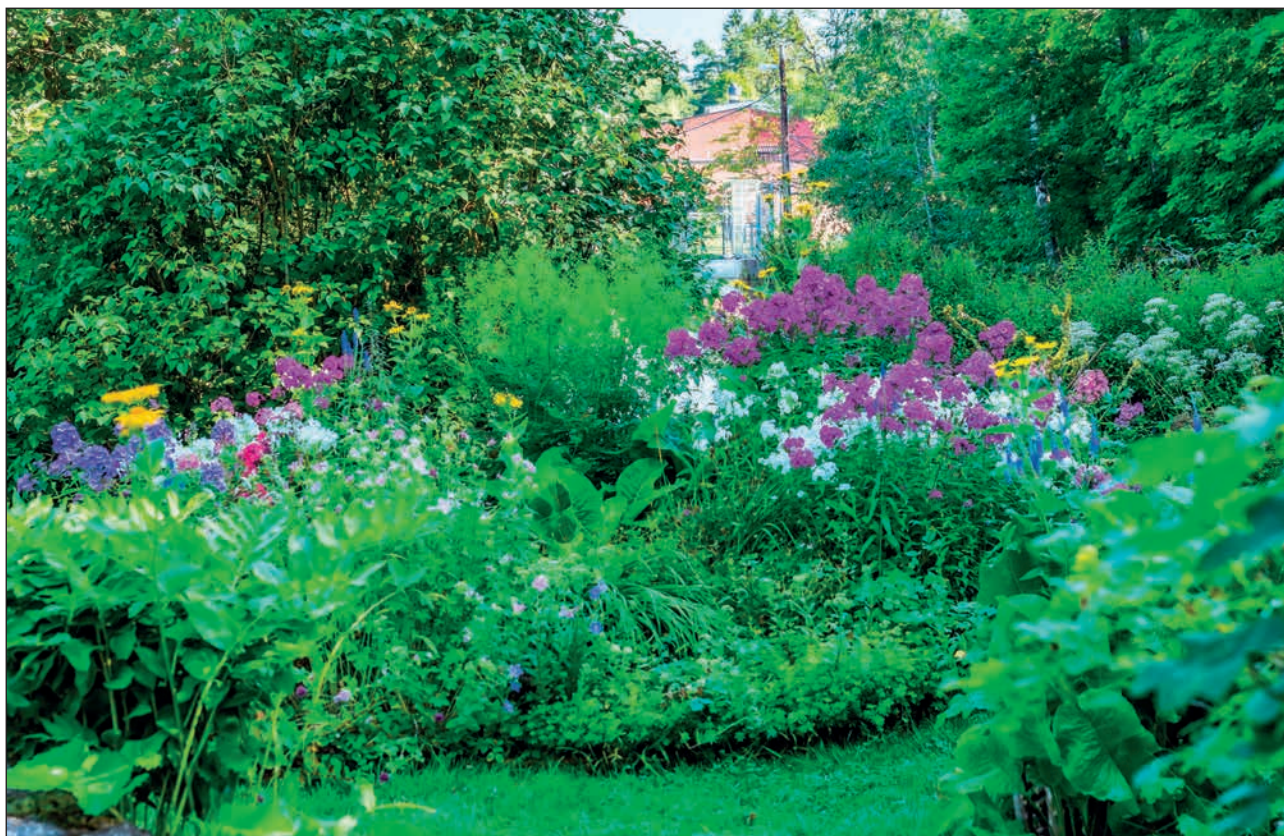
Sifs träd. Bilden nedan visar den tillhörande skylten.

Mitt i stan hittar man Ekmansdalen.

Statyn "Nya vingar" av David Wretling.

Blomsterprakt i fjärilsparken. Foto: Jan Sjögren

Vetgiriga veteraner

Tisdagen den 15 september kl 14.30
i Fjärilsparken vid Norrleden.

Program:

Sif Eklund:

Ängsväxternas betydelse för våra insekter

På grund av Coronan är vi utomhus denna gång.

Max 50 deltagare och vi tar med eget fika och stol. Kaffedrickning och sedvanlig samvaro.

Vid regn ställer vi in mötet.

Anmälan senast måndag 14 september kl. 1130 till exp. tel. 302 40 eller e-post spfkarlskoga@telia.com.

Välkomna till en intressant eftermiddag!

***Gunnel Ringman
Sten-Åke Bengtsson***

Blomman heter strävlöga och där samsas en humla med ett ståtligt påfågelsöga. Foto: Leila Raudsaar

Reseminnen från min aktiva SPF-tid

Under min ordförandetid och som medlem i resekommittén har jag varit med och planerat och genomfört ett stort antal resor i när och fjärran. Både jag och Birgitta hade tidigare gjort många privata resor så det var naturligt för mig att engagera mig i SPF:s reseverksamhet. Då jag tillträdde som ordförande 2007 var Sickan Andersson reseansvarig sedan många år. Hon var den perfekta reseledaren med välplanerade och väl genomförda resor. Hon efterträddes av Marianne Cornelid, också en van reseledare sedan tidigare. Tillsammans planerade vi två långresor, först till Azorerna och sedan till Sydafrika. Vi beställde en paketresa med guide från Solresor. I augusti 2009 var vi nära 30 SPF-are som flög till San Miguel, där vi hade en underbar vecka. Vi hade turen att få en fantastisk bra guide som var både mycket kunnig och omtänksam. Vi besökte alla intressanta naturområden på ön såsom de underbara vulkankratersjöarna Eldsjön, Tvillingsjöarna och Furnassjön. Vi badade i dammen i parken Terra Nostra med varmt, hälsobringande vatten och kände oss mycket yngre och friskare precis som utlovats. Bad blev det också på flera andra platser. En fantastisk upplevelse var växtligheten med bl.a. hortensior i olika färger överallt på ön.

Direkt vi kom hem började vi diskutera nästa långresa. Marianne hade tidigare haft resor till Sydafrika och det tyckte jag skulle kunna bli en intressant och spännande långresa. Frågan var om vi kunde få ihop tillräckligt många för en sådan dyr resa. Det lyckades och i oktober 2010 åkte 25 personer med flyg till Johannesburg. Där mötte oss Sydafrikaresors guide Nico som under en dryg vecka på ett mycket uppskattat sätt visade oss runt i Sydafrika. Under tiden i Johannesburg besökte vi bl.a. Soweto, en både intressant och känslomässigt stark upplevelse. Därefter gick resan vidare till Krugerparken där vi på nära håll fick se många av Afrikas vilda djur och sedan till Kapstaden. Här besökte vi bl.a. Taffelberget, Goda Hoppsudden och Robben Island där Nelson Mandela satt fängslad i 18 år. Alla berördes av lokalguidens berättelse och av allt vi såg och många fick tårfyllda ögon.

Under åren 2007 - 2010 gjorde vi också flera resor tillsammans med de andra pensionärs-organisationerna i Karlskoga, först till Karlskogas vänort Rihimäki i Finland, sedan Husavik på Island och

slutligen San Remo i Italien. Besöket i Husavik blev lite speciellt. De flesta Husavikspensionärerna kunde endast isländska, så umgänget med dem blev lite konstigt. Resan till Island innebar också en dag i Reykjavik, en bussresa runt Gyllene triangeln och ett besök i det underbara naturområdet Myvatn. Alla var vi mycket nöjda med den resan.

Efter Sydafrikaresan valde jag att bli en passiv SPF-medlem och ägna en del av min pensionärstid åt andra föreningar, främst Hembygdsföreningen i Karlskoga och geologiföreningen i Arvika. Under 2011 och 2012 studerade jag Karlskogas berggrund och lämningarna efter gamla gruvor, hyttor och hammarsmedjor. I KBHs årsskrift 2012 är dessa studier dokumenterade. Flera SPF-utflykter har därefter gjorts till dessa lämningar bl.a. till Malmhöjden, Granbergsdal, Karlsdal och Öfalla.

2016 var det dags att åter bli aktiv i SPF:s reseverksamhet både i när och fjärran. Utlandsresorna har varit Hurtigruten från Kirkenes till Bergen 2017, en kryssningsresa till Helsingfors, Sankt Petersburg och Tallinn 2018, en kryssningsresa till Bornholm och Rügen juli 2019 och en kryssningsresa till Färöarna och Island i september 2019. En planerad kryssningsresa till Höga kusten och Vasa 2020 måste ställas in p.g.a. Coronapandemin. Jag har fått intrycket att dessa resor varit mycket uppskattade. Många tyckte kryssningen till Sankt Petersburgs var mest givande, andra tyckte Hurtigruten innebar den största upplevelsen.

Jag har förstått att mina Värmlandsutflykter varit uppskattade. De inleddes 2014 med en utflykt till Långban, världens mineralrikaste plats. Sedan följde Värmskog och Klässbol med bl.a. L.M.Eriksons minnesgård 2015, Brunskog och Mangskog i Gustaf Frödings fotspår 2016, Fryksdalen i Selma Lagerlöfs fotspår 2017, Munkfors och Ransäter 2018 och slutligen åter till Brunskog och konstnären Maria Westerberg och algodlaren Ebba Olsson 2019.

Nästa år blir det av hälsoskäl inga resor för min del, men övriga i resekommittén (Siv, Gunnel och Britt) hoppas jag kan fortsätta såsom före Coronapandemin. Jag vill tacka alla som varit med och planerat och genomfört resorna och inte minst deltagarna som i hög grad bidragit till att flertalet resor blivit lyckade.

Text och foto: Allan Hede

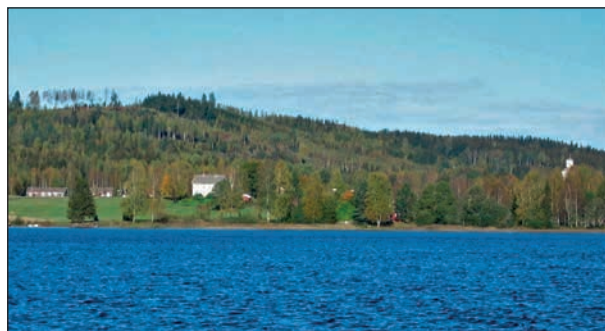
Den vackra vulkankratersjön Eldsjön på Azorerna. Kratern anses ha bildats för ca 12 000 år sedan då vulkanaktiviteten på ön var mycket omfattande. Namnet fick den efter 1523 års utbrott.

Gruvområdet intill Malmtjärn. Det finns fem gruvhål med intilliggande varp + diverse övrigt. Svartmalm var dominerande. 1872 - 1874 bröts 300 000 ton malm. Malmrester till höger i bild.

Vi såg många djur i Krugerparken. Av de s.k. fem stora såg vi buffel, elefant, noshörning och lejon på nära håll. Här åt vi också en utsökt god frukost ute i det fria.

Mangen, den lövskogsbebränsade sjön i dikten Det var dans bort i vägen. Uppe på berget ovanför sjön anses Fröding ha inspirerats till dikten Vallarelåt. Mangskogs kyrka syns till höger i bilden.

Kalkbrottet på Robben Island där Nelson Mandela och hans medfångar tvingades arbeta även då det var mycket varmt. Nelson Mandela var fängslad i totalt 27 år varav 18 år på Robben Island.

Vy från Tossebergsklätten, Gurlita klätt i Gösta Berlings saga Enligt Göran Tunström: Det högsta är att skåda Gud. Det näst högsta är att stå på Tossebergsklätten och se ut över denna värld.

Infarten till Trollfjorden på Lofoten. Fjorden är 2 km lång och bara 100 meter bred i mynningen och mycket imponerande. På sydgående tur sommartid går Hurtigrutefartygen längst in i fjorden och vänder.

Munkfors gamla, unika Martinverk. Här i Munkfors inledde Carl Danielsson förbättringen av Martinprocessen som han fortsatte med i Bofors och som ledde fram till att Bofors kunde bli kanontillverkare.

Distansundervisning à la Baglady

Veckan innan skolorna stängde accepterade jag ett vikariat i svenska på tio veckor.

Då en s.k. tagg för att låsa upp skolans dörr, skulle beställas från kommunen, blev jag plötsligt medveten om att ålder inte bara är en siffra på ett papper. Eftersom jag var 70+ var varken mina elever eller jag tillåtna att vistas på arbetsplatsen i dessa coronatider!

Vanlig distansundervisning över nätet var inte att tänka på eftersom de flesta elever saknade dator och varken de eller jag kunde kommunens nätbaserade undervisningssystem.

Det fanns inte heller några läroböcker att förlita sig på och kopieringsapparaten kunde jag inte komma åt. För att det skulle fungera fick jag uppfinna ett helt nytt system för att eleverna skulle få sin undervisning.

Distansundervisning.

Efter många tankar och funderingar föddes Distansundervisning à la BagLady, en titel där tre språk blandas. Snabbt investerade jag i en scanner och under veckan gör jag en arbetsgång, skannar texter, klipper, klistrar, gör frågor och tabeller för böjningar av olika slag. På söndag kväll skickar jag sex till sju sidor med material till rektor, som på måndag morgon kopierar upp och häftar samman. Han ställer sedan materialet utanför skolans ytterdörr, där jag hämtar det.

Varje elev har en mapp där jag lägger förra veckans rättade uppgifter och material för den

nya veckans arbete. På söndag kväll skickar jag ett sms med en påminnelse till samtliga elever. På tisdag och onsdag morgon ställer jag utanför skolans praktfulla dörr en kasse för avhämtning av material och en annan kasse för inlämning. Eleverna har sedan en timme på sig att hämta och lämna material.

Märkligt nog fungerar det! Jag får in fantastiska arbeten och har fått veta mycket om mina elever även om jag aldrig sett eller pratat med dem.

Jag får användning av mina kassar, som jag syr av kaffeförpackningar. De säljs i vanliga fall för att få in pengar till Mama Dorcas barnhem i Kongo, men passar utmärkt för detta ändamål.

De dagar kassarna skall ställas ut och hämtas får jag motion. Det är också bra att ha något att sysselsätta tankarna med när man inte skall umgås med barnbarn och inskränka de sociala kontakterna. Positivt är också att jag tvingas utveckla mina färdigheter och kunskaper i att använda dator och mobil. På vissa områden har jag blivit långt skickligare än seniorsurfarna, som lärde sig i det underhållande tv-programmet.

Ibland får jag också skratta gott vid den annars så tråkiga rättningen.

Eleverna hade fått läsa en text om boken Tusen och en natt och skulle sedan besvara frågor om texten. Sagorna berättas för en kung, som hämnas sin otrogna hustru genom att döda de kvinnor han tillbringat natten med. Scheherazade beslutar sig för att få stopp på dödandet, så hon börjar på kvällen berätta en saga, men avslutar den inte. Kungen får inte höra slutet på sagan förrän nästa natt och då påbörjar hon en ny. Så håller det på i Tusen och en natt, innan kungen litar på henne och de lever lyckliga i alla sina dagar.

Eleverna fick frågan om vem Scheherazade var och det klockrena svaret blev: Det var kungens sista käring!

Text och foto: Gunn Haglind

? Gåtfullt ?

av Birgitta Hede

Svaren ska nu bli diverse ätbara saker.

1. Gåta om lukt från matlagning (svärbemästrad?)
2. Titta bakom ström
3. Tallens fäste på växtplatsen
4. Stjäl en grekisk öl!
5. Legering med polonium, tantal, titan och svavel?
6. Atoll
7. Extra fet fågel
8. Ramla galet

Svar i nästa nummer.

Svar på gåtorna i april:

Mindre svenska orter:

1. Vet hur man ska göra när man är i bostaden **Hemavan**
2. Göteborgare på okänd ort **Kalix**
3. Liten upphöjning som man ramlar på och skadar sig riktigt illa **Ödeshög**
4. På gott humör, eller hur? **Glava**
5. Hönsfågeln **Järpen**
6. Dåligt samvete efteråt? **Njutånger**
7. Med största nöje **Järna**
8. Blad som är 10m x10 m **Arlöv**
9. Den här stora fågeln trivs i torkat gräs **Högåsen**
10. Är nog helt nymålade tavlor **Ramlösa**
11. Verktyg med lågt pH **Surahammar**

Sir Henry läser gärna annonser under "Köpes och Säljes".
Man **kan** ju göra fynd:

Bulldogg säljes. Äter det mesta och tycker mycket om barn.

En länstol som i många år tillhört en revisor med stoppning i sitsen och överdrag på ryggen säljes på grund av dödsfall.

Fallskärm. Använd endast en gång, aldrig öppnad, liten fläck.

Gul nackad papegoja till salu.

Klocka upphittad, återfås mot beskrivning av Kurt.

Tvåmanstält, använt en gång, bytes mot barnvagn.

Promenadkäpp borttappad av herre med silverknopp i ändan.

Leenden smittar. Smitta någon i dag!

Seniorrabatt 5%
varje tisdag

Allt under ett tak!

Öppet alla dagar 8-22

Telefon 676 70

www.maxikarlskoga.se

MAXI
ICA STORMARKNAD
KARLSKOGA

Bilder från Karlsdal

Interiör från kapellet.

Så här ser det ut när man kommer till Karlsdal. Liten grusväg, björkar och röda stugor, finns det något som är typisk svensk sommar?

Manufaktursmedjan, byggd av s.k. sinnersten.

Rest av rostugn.

Här ser man den enorma slagghögen.

Närbild från smedjan.

Många rester av grundmurar vittnar om den omfattande verksamheten.

Foto: Jan Sjögren